

La Festa Major: testimonis i records d'abans i ara **Sant Pere de Riudebitlles 7 novembre 2010**

L'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya IPEC és un programa del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana que té com objectius la recerca, la documentació, la difusió i la restitució del patrimoni etnològic català.

A Sant Pere el Grup de Recerques Històriques hem volgut col·laborar en la recerca d'aquest patrimoni aportant el nostre granet de sorra, per això tenim el testimoni d'aquestes persones que a través dels seus records de Festa Major de Sant Pere ens donaran una informació molt valuosa des de l'any 1930 fins avui.

Volem donar les gràcies al Pere, la Fina, el Joan B. , la Teresa, la Montserrat, l'Amadeu, el Ramon, l'Emma per la seva col·laboració i esperem que tots i totes puguem gaudir d'aquesta trobada .

Introducció de la festa Major , Rosa Maria Esteve

Els anys de la República

Abans de la guerra, hi havia dues societats, el Centre, que s'anomenava el Centre Republicà Radical Obrer, i el Casino, l'Ateneu Republicà Català, que organitzaven dues festes Majors paral·leles per als seus socis. Ambdues muntaven un envelat, el Centre a l'espai del camp de futbol vell i el Casino darrere els horts del carrer Nou. El ball i els concerts eren l'estrella de la festa.

Els anys 1940

La primera Festa Major després de la guerra va ser l'any 1939. Com que només hi havia una sola entitat recreativa, el Centre, aquest va passar a monopolitzar tots els actes lúdics de la Festa Major, que es compaginaven amb els actes religiosos i els esportius, sobretot futbol i també ciclisme. L'esquema de la Festa Major d'aquests anys, era el següent: el diumenge, el dilluns i el dimarts s'organitzava missa al matí, sardanes i concert a la terrassa del Centre i ball a l'envelat. Només podien gaudir de la festa els socis del Centre Cultural, ja que els "no socis" del poble havien de pagar preus desorbitats per entrar a l'envelat.

Altres espectacles

També el diumenge a la tarda o al vespre acostumava a venir un espectacle d'entreteniment que actuava a la sala del Centre o a l'envelat. Hi havia hagut espectacles musicals com sarsueles, recitals d'òpera, revistes, etc. Recentment teatre.

Cada any, normalment els dimarts a la tarda, es llogava un espectacle infantil que es feia a l'envelat.

La tómbola del mossèn

Cap als anys 50 es va començar a organitzar la tómbola parroquial, on les donacions de botigues i particulars servien com a reclam per recaptar fons per la parròquia. Aquesta tómbola va funcionar a les escoles velles i en diversos locals fins l'any 2003.

Els esports

El futbol també tenia un protagonisme destacat per la Festa Major. Cada dissabte al vespre s'organitzava una competició quadrangular entre equips de pobles propers i els altres dies, a la tarda, també se n'organitzaven: partits entre solters i casats, entre equips d'una categoria superior i el Riudebitlles, etc. Les curses i ginkanes de bicicletes o motos van figurar també com a espectacles durant moltes festes Majors. A partir dels anys 80 cal afegir-hi l'hoquei i l'exhibició de patinatge artístic que es portava a terme a dalt la pista.

El cinema

El cinema va tenir una gran importància als anys 50 i següents i els dies posteriors a la Festa Major es feien moltes projeccions de pel·lícules, espanyoles o americanes. També durant força anys va tenir lloc la setmana de pel·lícules de terror, preludi de la Festa Major.

La cercavila-1

Antigament la cercavila acompanyava les autoritats des de l'església fins la terrassa del Centre. Hi solien participar els bastoners i esporàdicament algun grup de castellers.

La cercavila-2

A partir de l'any 1972, l'Ajuntament va contractar les Majorets del Perelló per iniciar una cercavila el diumenge en sortir d'ofici. L'any 1974 es va arribar a un acord entre l'Ajuntament i el Centre perquè tots els actes del diumenge a la Terrassa, fossin oberts a tot el poble. Durant els anys 1976 i següents la

banda i Majorets de Sant Pere van amenitzar el diumenge al matí, preàmbul del què seria la cercavila d'anys posteriors.

Els anys de canvi

A partir de l'any 1983 l'Ajuntament comença a organitzar les Havaneres el divendres al vespre i s'inicia el costum de demanar a un pregoner que enceti la festa. També en aquests anys es comencen a organitzar concerts per la gent jove els divendres i els dissabte a la nit.

La festa als anys 90

El centre continua organitzant els actes de diumenge, dilluns i dimarts, però l'Ajuntament i altres entitats n'organitzen d'altres.

L'any 1995 el centre va decidir deixar d'organitzar la Festa Major i l'Ajuntament es va fer càrrec de tota la festa, amb la col·laboració de diferents grups. Amb la cobertura de la pista poliesportiva tots els actes es feien allà, els primers anys pagant i després de forma gratuïta.

La festa Major avui

Aquests dos últims anys, l'Ajuntament munta per la FM una carpa a la plana del Solé (un envelat modern) per poder realitzar els concerts, els espectacles i el teatre aixoplugats de la pluja. La majoria d'actes són gratuïts i diversos grups col·laboren en la seva organització.

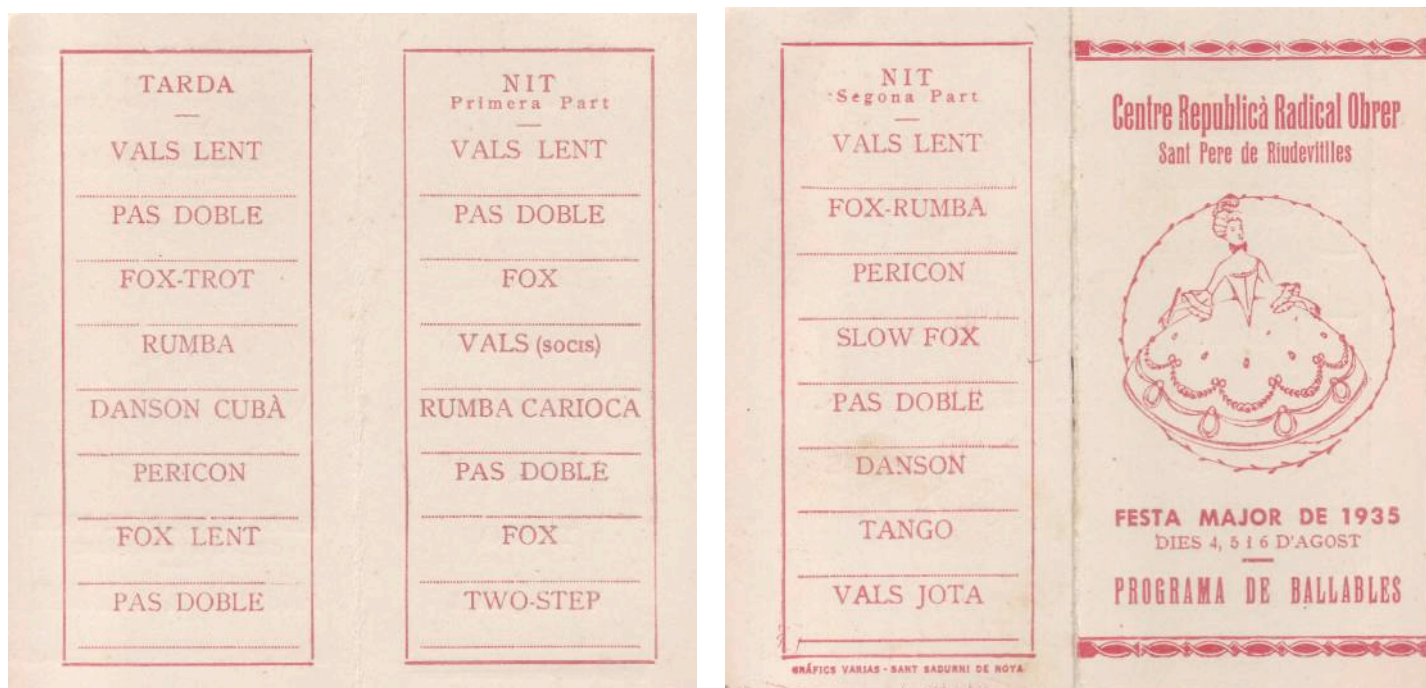
La festa Major avui

Es continuen celebrant actes religiosos, concerts i balls, però s'ha complementat amb altres activitats, com exposicions, teatre, etc. La cercavila ha agafat una gran importància i són moltes les persones que hi participen, malgrat que no tenim una història de cercavila molt àmplia com altres pobles de la comarca, actualment sí que tenim una de les cercaviles més variades. Hi ha moltes entitats de joves que participen en l'organització de la festa i hi ha una gran oferta d'activitats per tothom.

LA FESTA MAJOR D'ABANS DE LA GUERRA Pere Estruch

Als meus setze anys, gairebé un nen sortint de l'escola, i que jo recordi haver gaudit una mica de la Festa Major fou l'any 1935.

De seguida vingué la guerra, i se'ns va acabar la tranquil·litat i les il·lusions pròpies de la joventut. Abans hi havia tres Societats: El Casino, El Centre i La Unió Patriòtica, d'aquesta pel seu tamany reduït en dèien La Ratera, on més tard fou Cal Ferrer Tobella. Els diumenges es feia cinema i a les sales se servien cafès i refrescos, es feia petar la xerrada i s'hi jugava a cartes o al dòmino. El que destacava més era El Casino, feien l'Envelat més lluït de la comarca i estava instal·lat en terrenys de ca l'Olivella, darrera El Casino entrant per l'hort de Cal Tano mitjant un passadís de dos metres amb unes baranes adornades amb domassos. L'envelat estava sostingut per deu o dotze antenes molt altes amb tantes senyeres com pals hi havia... feia bonic. Les Orquestres, les millors que hi havia. Al jovent ens donaven un carnet per apuntar-nos els balls, per endavant havíem de demanar a la balladora. No existia el ball continu d'ara de poca claror, però sí una gran lluminària que li donava gran categoria. A cada tanda només tocaven vuit peces i entre ball i ball els músics descansaven una mica, tothom a seure i després tornem-hi. A mitja tanda se subhastaba La Toia i algunes colles compatien a veure qui en dóna més. El darrer dia, que sempre eren tres, era el més elegant, les senyores amb vestits llargs i els senyors amb "trajo", corbata i a suar de valent. Alguns dies es ballaven sardanes i pels carrers els Bastoners ens alegraven la festa. Ara, almenys ja tenim gegants, capgrossos i balls típics... Alguna cosa hem guanyat.

FESTA MAJOR 1939-1949. Josefina Arnan Vallès.

Les meves primeres impressions de la Festa Major de Sant Pere de Riudebitlles, a partir de 1939, quan jo tenia 11 anys, fins que tenia uns 20 anys, a finals dels anys 40.

Després de la guerra, quan jo era una nena d'onze anys, recordo, un mes abans de la festa, que a casa meva ja es notava que arribava la Festa Major, ja que la meva tia, la Pepeta Vallès, era modista i aquells dies ja anàvem de bòlit. Hi havia 30 noies al cosidor i s'havien de fer molts vestits. El diumenge no podíem cosir, no es podia treballar al camp, ni a les fàbriques, ni enlloc, si t' enxampaven et feien pagar una multa. Però tot i així nosaltres havíem de cosir d'amagat per poder acabar la feina.

La vigília de la Festa Major hi havia un moment que a mi em feia molta il·lusió. Anar a la tarda a la carretera a l'hora de l'arribada dels cotxes de línia, a veure quanta gent venia aquell any a Sant Pere. Aleshores tots els convidats venien en cotxe de línia.

També les vigílies de la festa anàvem a veure com posaven els pals de l'envelat. Ens alegràvem molt quan, a la plaça de les Eres, arribaven els firaires. La festa ja estava a punt.

Les celebracions importants eren a l'església. L'ofici del diumenge de la Festa Major era amb orquestra. Recordo també que va venir un capellà, que era de Capellades i secretari del Primat d'Espanya, i quan estava fent el sermó va dir a les senyores: "Cerrad los abanicos, que me distraen". És una anècdota que encara avui molta gent la recorda, d'aquest capellà que tot i ser català feia el sermó en castellà com era obligat a l'època.

Dels primers anys després de la guerra es feia processó el diumenge a la tarda, també amb orquestra. Potser van ser dos o tres anys.

Recordo aquells envelats, amb molta llum i les noies amb els seus vestits llargs, feia molt de goig de veure-les. Als balls hi venien tot el bo i millor dels voltants, amb les orquestres més bones de l'època: Els Bizarros, L'orquestra de Ramon Evaristo, la de Lluís Rovira i la de Julio Galindo, aquest era mulato que tenia molt d'èxit aquells anys. I quan jo ja ballava, cap al 1945 o 46, ja venien els Montgrins.

A principi dels anys 40, un any, van fer òpera, el diumenge a la nit, van fer *La Traviatta*. Va actuar una soprano molt bona de l'època, la Maria Espinal. S'havia trencat el peu i va haver d'actuar enguixada i no va poder ballar el vals d'aquesta òpera.

També era costum passar per les cases amb una vesina de la Candelera i amb un “emborratxes”, que era com un càntir de vidre amb quatre brocs, ple d'aigua i colònia per ruixar a la gent i la gent tiraven diners a la vesina.

Un d'aquests anys, uns senyors del poble (les autoritats locals) van comprar la toia i en van donar 1000 pessetes. El diumenge sobre Mossèn Anton, rector del poble, al sermó els va criticar dient que hi havia moltes necessitats al poble i que era un pecat llençar els diners d'aquesta manera. Aquells “senyors” després li van fer una visita i l'altre diumenge van fer rectificar Mossèn Anton i li van fer dir que també li havien regalat una casulla. Mossèn Anton a l'altar quan deia això va afegir: “*bueno*, aquests senyors també tenen coses bones”.

El meu record és, doncs, que les festes van continuar sent llüides, amb balls concorreguts, molts convidats a les cases i molta feina per les modistes.

AGOSTO 6 MARTES

TARDE: A las 7:

SINFÓNICO CONCIERTO
en el local del Café, desgranando la Orquesta tres notables partituras de su escogido repertorio, y seguidamente dará comienzo en el entoldado, en:

GRAN BAILE

NOCHE: A las 10'30.

Lucido Baile de Gala

EJECUTÁNDOSE UNA
SELECCIÓN DE VALSES VIENESES

La parte musical de todos los actos anunciados, correrá a cargo de la antigua y popular
Orquesta FILARMÓNICA (NORI), de Barcelona

NOTA: En el Salón del Café, habrá esmerados servicios de bebidas, helados y aperitivos, a cargo de JAIME ROSICH.

La Comisión de Festejos

SALUDO A FRANCO **¡ARRIBA ESPAÑA!**

San Pedro DE Riudevittles

Centro Nacional Obrero Recreativo

PROGRAMA
DE LOS
GRANDES FESTEJOS PATRIÓTICOS RELIGIOSOS
que se celebrarán en esta villa, durante los días **4, 5 y 6 DE AGOSTO**, con la colaboración del Excmo. Ayuntamiento y Falange Española Tradicionalista y de las J. O. N. S.

FIESTA MAYOR-1940

AGOSTO 4 DOMINGO

MAÑANA: A las 11'30:

OFICIO SOLEMNE
en la Iglesia Parroquial, con la colaboración de la Orquesta FILARMÓNICA (NORI), de Barcelona y el Coro Parroquial con pláticas por el Rvdo. Juan Segurañes, Eclesiástico de esta.

A las once,
EN HONOR A ESPAÑA,
INAUGURACIÓN Y BENDICIÓN DEL MONUMENTO
erigido en esta a los Christos caídos por Dios y por la Patria

TARDE: A las 7:

Solemne Procesión
en honor del Santo Patrón de esta villa, con acompañamiento de la Orquesta y los grupos **“BALE DE BASTONES”**, con asistencia de los dignísimos Autoridades y demás Jerarquía del Movimiento.

NOCHE: A las 10'30:

SERENATA
en la Plaza del Generalísimo Franco, a cargo de la Orquesta.
A las 11'30.

Magnífico Baile
en el **MONUMENTAL ENTOLDADO**
de la plaza del Generalísimo Franco, a cargo de la Orquesta.

AGOSTO 5 LUNES

MAÑANA: A las 11:

SOLEMNE OFICIO
A las once en la Iglesia Parroquial

A las once en la Terraza del Centro

TARDE: A las 7:

Espléndido Baile
en el magnífico ENTOLDADO

NOCHE: A las 10'30:

SERENATA
en la Plaza del Generalísimo, por la Orquesta FILARMÓNICA (NORI) ejecutando una selección de la popular zarzuela del Srta. dirigida **La Verbena de la Paloma**
A las 11'30:

LUJOSO BAILE
en el cual serán obsequiadas las señoras con **hombros Kamileta.**

Primer de tot un aclariment: Joan B. Morgades

Encara que començo a ser gran no vull ser d'aquells que diuen que qualsevol temps passat va ser millor, parlant de la Festa Major, hem de tenir en compte que a l'envelat s'hi feien 110 "palcos", suposant que hi havia moltes famílies que els compartien, en total deuriem ser unes 150 famílies. Al nostre poble hi ha hagut sempre 500 famílies, això vol dir que 350 no hi anaven. I hem de tenir en compte que també hi havia molts convidats.

A la Terrassa més o menys el mateix, hi cabien unes 400 persones, per tant 1.600 no anaven al ball-vermut ni als concerts, i els que som grans i recordem que després del ball del dimarts a la nit ens quedàvem davant de l'envelat romancejant vèiem com els treballadors de Cal Herrando amb el cistell de l'esmorzar al braç anaven cap a treballar, per no haver no hi havia ni vacances.

La Festa Major d'ara és més participativa, es fa pels carrers i places i la majoria d'espectacles de franc.

Jo us explicaré una quantitat de fets de la Festa Major en forma d'episodis com si estiguéssim veient una pel·lícula,

En el seu moment semblava que no tingués importància però sí 50 anys després encara ho recordo alguna devia tenir:

1 er episodi:

"Les angúnies del final de batre"

A començaments de Juliol es muntava la màquina de batre a l'antic camp de futbol, i cada any passava el mateix venia la Festa Major i semblava que no s'acabés mai de batre, tant sí la Festa era el dia 1 com el 7 d'agost. La setmana abans era la setmana dels nervis, els del futbol s'entrenaven al cap "d'aball" del camp en una zona que quedava lliure, quan acabaven l'entrenament anaven allà a la màquina i preguntaven quin dia pensaven acabar, i es començaven a discutir. I llavors sempre hi havia algú d'aquells que en comptes de calmar la cosa li agradava esvera-la que deia :- Primer el pa!!

I la discussió pujava de to.

Aquella setmana passava de tot: plovia, al matí hi havia rosada i no es podia batre fins que fes sol, es trencava la corretja, es cremava el motor, passava de tot i cada vegada de nervis n'hi havia més... fins que finalment el divendres al vespre hi havia l'apoteosi final, es tirava l'última garba i s'acabava el batre, i llavors tothom, futbolistes, pagesos, badocs etc... ajudava a entrar la màquina a darrera l'escenari del centre, en una porta que donava de cara al col·legi, i entre els crits de dreta, Esquerra, endavant i endarrere tothom estava content i s'havien acabat tots els mals. Allò era el començament de l'alegria de la Festa Major.

Un altre episodi

“Els entesos en música clàssica”

Un dels actes més bonics que es feia era el concert de la Terrassa, hem de tenir en compte que els músics els balls els tocaven de forma mecànica, però allà on realment disfrutaven era en el concert, i el que més disfrutava era el director : - que dèiem que s'assemblava al Pere de Cal Jan, Tots recordem que una vegada va fer parar el concert perquè darrera la barra algú va engegar el molinet de moldre cafè, i fins que no el van parar no va tornar a començar el concert.

Cada any venien una colla de Sant Sadurní que llogaven el “Xic Maxina” el taxi de llavors, per venir a sentir el concert de Sant Pere, asclar aquesta gent arribaven a la Terrassa quant els del poble encare sopaven, i així ocupaven les millors taules al voltant de l'orquestra. Quan arribaven la gent del poble just abans de començar el concert es trobaven aquestes taules ocupades i els comentaris sempre eren els mateixos; - Això no pot ser pel preu d'un cafè assisteixen a al concert a primera fila!! Això sortirà a la pròxima reunió de socis!!

I sí que sortia a la pròxima reunió però no servia de res perquè deien que la Terrassa era del cafeter.

Un altre dels entesos en música clàssica era en Ramon Ferràs el drapaire de l'Altre Banda, aquest señor havia estat cambrer a Paris els anys 20... i asclar haver estat cambrer a Paris volia dir saber de música clàssica i moltes coses més. Per acabar-ho d'arreglar quant parlava d'aquells músics sempre parlava d'en Manuel de Falla, En Dornbach,... i donava la impressió que a Paris vivien junts. Doncs aquest home es posava davant de tot juntament amb els de Sant Sadurní, aclucava els ulls i amb el cap i la mà dreta discretament seguia la sinfonía; i tots ens el miràvem i amb la seva actitud compreníem que allò era algú exquisit,estic segur que els músics es miraven més a ell que al director.

El “susto” de la Vicentina Marrodini

A l'envelat es guardava un “palco” davant de l'escenari per les autoritats, sempre el senyor Herrando en llogava un altre al costat perquè si li venia una autoritat poguessin estar de costat, perquè l'Herrando aleshores ho era tot; President del Centre, Jefe de la Falange, president de la Coral, de Recerques de tot,...

Dons bé, un dia en ple ball de tarda, el director de l'orquestra va dir pel micròfon més o menys això:

-Tinc la gran satisfacció de poder-los dir que ens ha vingut a veure una amiga que vam fer en la nostra gira per Itàlia, la gran representant de la cançó italiana:Vicentina Marrodini guanyadora del festival de la cançó de Florència, després de molt insistir i explicar-li que vostès són uns grans aficionats de la cançó italiana ha accedit a interpretar”Amore Napolitano”, s'encarà cap al piano, es posà a tocar una melodia romàntica, i un focus

il·luminà una part de l'escenari, de cop surt un músic, el més lleig i desgarbat de l'orquestra amb l'americana al voltant de la cintura, simulant una faldilla i amb una perruca terrible, i cantant "amore Napolitano" quan arribà al mig de l'escenari on hi havia el micròfon s'aixeca l'Herrando i d'una esgarrapada li treu l'americana, li tira a terra i diu: -Prou!! això és una burla!! Que ens voleu prendre el pè!! De seguida hi va anar el director demanant perdó, dient que era una paròdia, que la feien a tot arreu i que feia molta gràcia etc... -Doncs aquí no! Gens ni mica!! Que no cobreu? doncs a tocar i en serio!! Va començar una altra cançó i es va acabar la broma.

Crec que aquesta parodia no la van fer enlloc més, però el què estic segur és que el músic que va fer de Vicentina Marrodini sí és viu encara recorda l'ensurt que va tenir.

FESTA MAJOR, Teresa Piñol

A la meua joventut o infantesa el que més esperava i desitjava que arribés era la Festa Major, i llavors arribava la il·lusió de quans vestits estrenaríem si un per la tarda i un altre per la nit del dimarts, etc. Uns dies abans de la Festa Major, teníem que apuntar-nos pel "palco", perquè segons els "palcos" feien l'envelat més gran o més petit. A primers de setmana anàvem a veure si arribaven les fustes per muntar-lo, anàvem també a veure els "caballitos", i a les cases teníem que fer-hi dissabte ben fet per si venien convidats a dinar o tan sols a visitar-nos a la tarda.

Al arribar el dissabte ja esperàvem poder anar a "la Tómbola" del Mossèn, que estava als col·legis i anys més tard a l'Agència "La Carretera". Al vespre feien un triangular de futbol amb equips com Sant Joan de Mediona, Pla del Penedès, Martinesa, Carme, Piera i per descomptat Sant Pere, començava a les 10 i durava fins a les 2h de la matinada. Com que no feien res més al camp de futbol quedava ple, i la terrassa i la tómbola també.

El diumenge, començàvem anant a missa, hi anaven totes les autoritats i

l'església també quedava plena. Quan sortíem les autoritats anaven davant i tothom cap a la terrassa a on hi feien sardanes i hi podies veure molta gent de fora que venien convidats per les cases. A la tarda del diumenge la carretera estava plena de gom a gom de gent, uns anàvem al futbol o als "caballitos" i a l'hora del ball cap a l'envelat, el primer que fèiem a l'entrar al envelat era anar a veure a on teníem el "palco". I al començar el ball, tots els joves ens demanaven els balls i nosaltres les noies els apuntàvem en una llibreta i fèiem coincidir el ball de rams amb el noi que ens agradava. I un cop acabat el ball de tarda, ràpid cap a casa a sopar per poder arribar d'hora al concert per poder trobar lloc per seure perquè sempre quedava la terrassa plena. I un cop acabat el concert, tothom joves i grans cap a l'envelat, i la gent gran ja hi estava asseguda per poder mirar els vestits de totes les joves. El ball començava i tothom a ballar. Feien el ball del soci, el ball dels casats i solters, el del "ramellet" i la Toia, que l'Amadeu Burot "Casanovas" la sortejava i entre els joves i l'Herrando qui en donava més se la quedava. A la mitja part del ball, tothom cap al Centro a beure i llavors el noi amb el que havies ballat l'últim ball et pagava el beure.

El dilluns, sardanes al migdia, a la tarda futbol i després tothom al ball i a la nit feien teatre o sarsuela alguns anys al centro d'altres a l'envelat i també concert i ball de nit.

El dimarts igual, sardanes, a la tarda futbol de solters i casats i a mitja tarda titelles i pallassos per la quitxalla, després del ball i a la nit, concert i ball de gala, que l'Amadeu ja s'encarregava de recordar a tothom que anés ben "trajat" i amb corbata. I algun any també hi havia castell de focs. I el dimecres, gimcana organitzada per Manel Herrando, Jaume Fabra, Pere Esteve, Joan Bta. Morgades i després i com a final de festa ball a la terrassa. Cine i tiro al plat.

TÓMBOLA PARROQUIAL, Montserrat Olivella

Com el seu nom diu l'organitzava la parròquia a benefici per ella.

A final dels anys 60 va tenir molta rellevància dins dels actes de la festa major, a part d'altres atraccions ambulants , com la tómbola de la nina xoxona, la barraca del tir del senyor Cinto, els caballitos i més actual els cotxes de xoc.

La tómbola estava situada a les escoles nacionals, es a dir on estem realitzant aquest acte ara , les escoles velles.

Passat uns anys se ser aquí es va traslladar a l'agència , que el local era de la empresa fills de Romúl Torrents Albet s.a., ja que les escoles aquell estiu es volien pintar .Es va traslladar una vegada més al carrer nou on ara hi ha el Banc Bilbao Vizcaya i al final es va tornar a situar-se a les escoles nacionals.

En aquells anys teníem a la parròquia a Mossèn Francisco i quan va arribar Mossèn Lluís Bonet al any 1966 va continuar la tómbola amb el mateix esplendor o més.

Per preparar els objectes que si trobaven , eren objectes una mica fora de l'actualitat de botigues que els i quedaven dels altres anys o tenien alguna tara , o els i costava vendre.

Jo i el meu pare anàvem cada setmana a Vilafranca per el treball que fèiem , la Maria Morera , alguns de certa edat recordaran, era una persona molt activa i col·laborava amb la parròquia , ens feia anar a les botigues de Vilafranca a cal Bonet, cal Montsarro cal Barrachina que actualment hi son i els quatre cantons,el Sigla que preparaessin els objectes per col·laborar a la tómbola.

A mitjans de juliol ho portàvem , unes caixes grans amb els objectes de la llar principalment, gots, plats, pots , paelles i algun objecte de decoració.

Aquesta tómbola s'inaugurava el dissabte de la festa major a les del 10 del vespre amb les autoritats del poble.

La canalla i la joventut del poble d'aquella època ja esperàvem anar a ajudar a obrir els números que es venien i donar el que sortia, aquets números els venia l'Agustí Madrid i el Josep Simon, amb aquell bombo tan ple de números que feia voltar i a nosaltres ens feia tanta gràcia .

Aquets números alguns ja tocava el objecte i d'altres números eren amb punts, que reunies i escollies els objectes que valoraven amb punts.

El objecte mes valorat era una bicicleta de la marca B H , que s'obtenia amb tres mil punts, si o recordo bé.

De gent en venia molta i d'altres pobles inclús ; senyores i nens principalment, els senyors assistien el futbol mes aviat.

Els anys van anar passant , les coses es van anar modernitzant i els objectes eren menys adients a la vida de consum, que es desenvolupava i també la influència de la gent va fer una davallada , fins que es va deixar de fer ,era l'any 2003.

Ara es recorda com una atracció de la festa Major , a part dels balls de l'enalat , futbol i altres activitats d'aquells temps.

LA FESTA MAJOR, Amadeu Paratge

L'arribada de la Festa Major, per nosaltres, era marcada per la presència dels firaires i els muntadors de l'envelat. Sí que és cert, que durant uns anys, va ser precedida per la Setmana del Terror, organitzada pel "Centro", però el meu germà i jo, vam fer una gran amistat amb els de les atraccions. Els autos de xoc, o "coches de xoque" que dèiem tothom, eren els primers d'arribar, i després anaven fent cap el Pop, les "comes elàstiques", la Fira del Tir amb el memorable Cinto –que era un dels homes més entranyables de totes les atraccions. A l'últim moment es presentaven els que tenien menys feina en el muntatge del "tinglado", i muntaven la seva parada els Venedors de núvols de sucre, que semblava que es fes màgia, i també venia unes pomes ensucrades i fins i tot algun fruit sec caramelitzat; també paraven els de les "chochonas" o millor dit els que deien: "siempre toca un pito o una pelota". Al costat d'aquesta tómbola ambulante s'hi posaven petites parades de globós amb les figures de moda del moment.

La fira es muntava en diferents punts del poble, en funció de com s'anava edificant. Van començar que recordi a muntar els "coches de xoc" a l'esplanda de l'aparcament de camions del carrer Montserrat, on hi havia un camp de pereres, on encara queda una mostra d'aquests fruiters al camí, que va cap al carrer Nou.

Tenia uns 10 anys –sempre ho recordaré– que un dels fills de l'atracció, em va penjar les ulleres en una de les pereres perquè no vaig deixar-li la bici, aleshores el pare de l'atracció dels "autos de xoc" que es deia Hermanos Armando, va fer front a la meitat de la despesa de les ulleres. A partir de llavors, cada any hi anàvem i els hi deixàvem les bicis a canvi de fitxes; avui dia encara vénen els mateixos que fa 25 anys. També havien fet parada al descampat on hi ha actualment l'empresa d'elasticitat Joan Romeu, i finalment i durant molts anys, on ara hi ha la Plaça del Paper.

L'envelat va anar molts anys de bracet de les atraccions, ja que es muntava al camp de futbol vell i tot quedava concentrat al centre del poble. Només un any, es van muntar les atraccions dins el camp de futbol i al voltant de l'envelat, menys els "autos de xoc" que estaven fora del recinte.

Aquell any, encara hi havia els vestidors en peu, i se'ls hi va oferir als firaires a canvi de que reguessin el camp per evitar la pols. L'envelat era un dels llocs on la canalla hi entràvem amb més il·lusió, ja que hi anàvem amb roba de diumenge i a més... "nova de trinca". Recordo que a la taquilla, hi havia tres preus: Socis 1.000 pts. Forasters 2.000 pts. No Socis 25.000 pts. El poble era conegut per les grans orquestres que venien, doncs eren de primer nivell, com: La Selvatana, el Janio Marti, La Meravella i Els Montgrins. Abans, també s'havia muntat l'envelat al costat de l'Herrando, i al camp de futbol s'hi feia el torneig de futbol de Festa Major.

Es celebrava els dissabtes a la nit i normalment hi assistien el Carme, Sant Joan, el Pla i el Riudebitlles. Els germans Parache fèiem la feina de "recollir pilotes" a canvi de poder anar a dormir a les tantes de la nit i amb algun "duro" a la butxaca. Al camp es posava a vessar i la gent feien anades i vingudes al Centro per repostar. Els avis es posaven arran de camp increpant amb el bastó als jugadors visitants, nosaltres érem molt ben tractats per tothom i "vist en perspectiva", era normal, ja que érem fills d'un dels millors porters de l'època -pel què diu la gent- Hi havia una tribuna a un corner del camp que s'hi accedia a través d'unes escales de ferro i quedava uns tres metres per sobre el nivell del terra.

La tómbola del Mossèn, la vivíem amb molta il·lusió, ja que dins de les activitats de lleure de les Colònies de Mediona, el mes de juny o juliol, doblegàvem les butlletes de punts, que servien per guanyar l'objecte més preuat de tots, i això era símptoma de l'arribada de la Festa Major. Ens reuníem al voltant d'una taula tota la canalla, sota la mirada del Mossèn Lluís Bonet i fèiem com les dones que plegaven "vanos per cal Rómul", doncs anàvem plegant els punts que tenien el valor baix, d'1 punt, 2 punts, 5 punts i com a molt els de 10 punts, ja que els de 25, 50, 100 els plegava el mateix Mossèn o els seus ajudants adults, el Simón o sigui el Josep Cols que era una persona que habitualment freqüentava, tant a les Colònies com a la Tómbola, i també l'ajudava l'Agustí Madrid, que entre la canalla li dèiem el Mortadelo. A part dels punts que anaves acumulant, per aconseguir el regal que desitjaves, també hi havia butlletes amb regal directe, on hi havia objectes de diferents tipus (llapis, gomes, bales o "caniques" i els famosos pastissos del Ballabriga).

Amb els punts, el regal estrella, era cada any, la Bicicleta, que demanaven 15.000 o 20.000 punts.

Els punts els venia el Josep Cols i els treia del "bombo" forrat de mosquitera verda, i l'Agustí Madrid els comptava amb una precisió mil·limètrica, i a

vegada ho feia fins a tres vegades, sí feia falta.

La tómbola sempre la vaig veure a l'edifici que anomenàvem "L'Agència" al capdamunt del Carrer Nou, fent cantonada amb la Carretera i davant les Escoles Velles. Quan s'hi van construir els pisos, al mateix Carrer Nou, davant de Cal Formaire, el bloc del Marcelino Sabaté, on va ser el final de la seva existència.

La meva participació amb la Festa Major com organitzador, va començar l'any 1994 com a membre de la Festa Fotre a la Fresca. De fet la Festa Major va canviar, ja que els actes no eren organitzats per l'Ajuntament exclusivament, sinó que hi va haver moltes entitats privades, que van agafar el timó de la programació, la part encarada al jovent. La Taronja, tenia el concert de Rock el divendres, compartint dia d'arrencada de la Festa Major, amb les Havaneres. El dissabte encara s'organitzava la Nit Jove, per part de l'Ajuntament, i la resta de dies el Pub Claret, feia un altre concert i gresca cada dia. La Festa Fotre va néixer d'una iniciativa d'un grup d'amics format per 15 persones, que vam posat 10.000 pts. cadascú. Vam ser pioners en portar una Discoteca Mobil a la Comarca i també hi van afegir "gogos", projecció de pel·lícules i Pluja de Confetti. El primer any, va ésser el dilluns, el següent el diumenge i finalment vam acabar substituint el concert de la Nit Jove que es feia el dissabte.

El tercer any a la segona cançó, va marxar el llum, a causa del xàfec que va caure, i no va tornar fins l'endemà; quedant la pista poliesportiva plena i plovent a "bots i barrals", a les fosques i a base de llanternes i encenedors. Vam cobrir les despeses per valor de 250.000 ptes., aproximadament. La Festa Fotre es va celebrar durant 18 anys consecutius, canviant de membres durant la seva existència i reunint gent de diferents edats i generacions. L'èxit de la Festa, era la gran difusió que es feia a través d'emissores de radio, cartells i al llarg de tants anys, va acabar essent un Punt de Trobada de la Comarca.

L'ESPERIT DE L'ENVELAT, Ramon Gumara

Crec que la generació dels nascuts als 50, la dels meus pares, és la que ha viscut més canvis tant en la manera d'entendre la Festa Major sinó també en el concepte de "festa" com a tal. Les anècdotes de Festa Major que expliquen pares i avis porten a tenir una idea de la Festa Major com un acte de divertiment després d'un dur any de feina sense parada, amb jornades laborals llarguíssimes, i tot, sota la pressió d'algunes normes no escrites de la dictadura. No sé si amb aquests records dispersos he pogut agafar una idea fidedigna del què era per ells la Festa, però el que n'he acabat captant és que tot i que eren dies de celebració, tot es regia per un ordre quasi protocol·lari: l'envelat, una gran orquestra, tothom amb els millors vestits, els nois traient a les noies, el ball de rams i del fanalet, "la lenta"... i tot sota la

mirada atenta de les mares dels joves vigilant que es mantingués la “distància de seguretat”. La Festa Major era una i en gaudien grans i petits: tothom anava a la una i sembla com si tota la vida hagués estat així i hagués de ser així, però vist amb la mentalitat actual, el més curiós és que tothom, dels més grans als més petits, tenia unes ganes boges que arribés la Festa Major. Així és com, a partir del que he sentit d’uns i altres, m’imagino com era la Festa Major fa uns anys.

Tot això que ells esperaven en candeletes, per un jove nascut als volts del 2000 la Festa Major semblaria un acte de “carques”. La Festa Major s’ha desdoblada en dues: la dels joves i la dels grans. Els programes de Festa Major han passat d’incloure els actes “de tota la vida” – els que la gent més gran espera per treure el seu vestit de festa i sortir fidelment a ballar el ball del fanalet –, a construir una espècie de Festa paral·lela feta a mida del jovent. Segurament els canvis en la societat han estat els que han anat impulsant aquest canvi, però el fet que els Clubs i Societats que fa un temps havien tingut tanta presència en els pobles hagi anat minvant i que l’Ajuntament s’hagi anat fet càrrec de tots els actes de la Festa Major, ha fet que la festa sigui més popular i accessible a tota la gent del poble.

“La Festa Major de Sant Pere era una de les més millors de la comarca” m’ha dit alguna vegada la meva mare. Ella, tot i que era de Vilafranca, tenia la concepció que cada any a Sant Pere hi anaven alguns dels millors grups i orquestres del moment, i que aplegava un bon grapat de gent de tota la comarca. Però no va ser massa anys més tard, que quan ella va venir a viure aquí, va trobar a faltar el que en les últimes dècades a Vilafranca havia esdevingut el pal de paller que dóna sentit a la resta de la seva Festa Major: la processó amb els balls tradicionals. Jo no sé què devia pensar ella quan va aterrar a Sant Pere i va veure que, al contrari que a Vilafranca, la Festa Major era qualsevol cosa menys la cercavila.

Així que va poder, ma mare va aprofitar la festa de celebració del 25è aniversari de l’Escola Estel al Pon Nou per introduir part del folklore vilafranquí en una festa únicament de riudebitllencs i riudebitllenques. Unes setmanes abans, els alumnes de l’escola, i jo entre ells, havíem estat aprenent un ball de la Festa Major de Vilafranca. Per l’ocasió ens vam vestir amb texans curts, camisa blanca i una bufanda com a faixa; amb aquesta vestimenta improvisada i una pandereta, el resultat que va tenir la posada en escena de tots els balls van ser tan bo que allà mateix va convèncer als organitzadors de la Festa Major, el Centre, per tornar a fer aquests balls a la cercavila de la següent Festa Major.

Jo recordo que, sent petit, havia anat a l’envelat i hi havia vist algun ball des del *palco* que compartíem amb una altra família. Des de casa tenia una visió privilegiada del que avui és la Rambla de Sant Jordi i la Plaça del Paper, però que abans era el descampat on s’hi muntava l’envelat i les atraccions. Com que a finals de juliol ja no anàvem a escola, teníem el temps i la dedicació que ens permetia controlar, als meus cosins, el meu germà i a mi, si ja havien arribat o no els camions que portaven les fustes i l’estructura de

l'envelat, o quines eren les *atraccions* que ja havien arribat i les que no. Ens pensàvem que ho teníem tot cronometrat, però sempre acabàvem patint per si vindria l'atracció que més ens agradava o si estarien a temps de muntar els "autos de choque". Aquesta espècie de litúrgia en el muntatge va ser, durant alguns anys, el senyal més evident que la Festa Major era imminent. Però això no va trigar massa en canviar.

Des del primer any que van entrar els nous balls a la cercavila de la Festa Major, la meva mare s'havia posat al càrrec dels nous grups de danses que havia muntat el Centre, amb la qual cosa a casa nostra la Festa Major arribava ben bé dos mesos abans que arribessin les primeres fustes de l'envelat. Just després d'acabar l'escola, per casa ja començaven a sonar tot tipus de músiques tradicionals, provàvem nous balls apresos en cursets de dansa, miràvem i remiràvem vídeos dels balls de Vilafranca, preparàvem les cintes de *cassette* amb les cançons que sonarien a les places... fins i tot, el meu germà i jo servíem de conillots d'índies al menjador de casa per comprovar si una coreografia quadrava o no amb la música. I tot això sense comptar les tardes d'assajos al Centre, els vespres amb les dansaires o de reunió amb l'Ajuntament, anar a comprar panderetes i picarols al Discofilm, buscar roba pels vestits... Fins i tot el debat de "Cercavila curta o llarga" havia estat durant temps el tema de conversa a l'hora de sopar! L'activitat de Festa a Major a casa començava ben d'hora, es podria dir que fins el mateix inici de la Festa no hi havia dia que no tinguéssim "moments de folklore" casolà. Així doncs, era a mitjans de juny quan arribava i, fins avui, segueix arribant, la Festa Major a casa meva.

No cal dir que els meus germans i jo, de les cercaviles no ens podem escapar. Però tampoc és que ens hagi passat mai pel cap: des de ben petits cada any hem anat a veure, quasi amb devoció, els balls de la Festa Major de Vilafranca i per nosaltres és una cosa ben normal de la qual n'hem esperat, algun dia, formar-ne part. En arrencar els nous balls de la cercavila a Sant Pere, vaig participar amb el mateix ball que s'havia iniciat a partir de la festa de l'Escola Estel. Més endavant i, no sé ben bé com, vaig passar a ballar amb els Capgrossos on, entre d'altres caps, els últims anys vaig acabar portant l'Obèlix, el qual em sembla que ja no ha tornat a sortir més. Potser els capgrossos no teníem tanta disciplina d'assajos com les danses, que es reunien dos cops per setmana al Centre des de principis de juliol, però quan ho fèiem hi posàvem totes les ganes per tal de lluir-nos el dia de la Festa Major.

De tot l'ambient "festamajoresc" que es pot dir que hi ha a casa nostra durant tot l'any, jo tenia una gralla mig adormida per casa que feia temps m'havien regalat per reis i, fins i tot, havia anat durant algun temps a aprendre-la tocar amb el Jesús Salius en una aula rònega a les Escoles Velles (quan encara eren velles). Arrel de què el meu cosí era timbaler dels Grallers Riudebitlles em vaig animar a desempolsar-la per enganxar-me als seus assajos. Amb ells quedàvem un cop per setmana durant tot l'any i, de fet, intentem seguir aquesta rutina per mantenir la memòria fresca i els llavis en forma. Anar amb

els grallers també significava anar de parella amb els gegants i capgrossos durant les sortides que es feien durant l'any i també al capdavant de la cercavila de la Festa Major de Sant Pere. Tocar la gralla, crec jo, és una manera diferent de viure la Festa Major: aquí ets tu qui posa la música, qui fa ballar als altres, qui dóna ambient pels carrers... Però també és una manera més patida de viure-la: la cercavila de Sant Pere no és pas de les curtes, es fan molts balls parats i a cada plaça es fa parada i fonda; això, combinat amb el fet d'estar bufant durant la major part del trajecte i que a cada plaça es toca per diferents balls, fa que s'arribi a la Plaça del Paper sense saber ben bé on tenim els llavis. La qüestió és que ens ho passem bé i és una bona recompensa haver posat una mica de música pel poble i portar els gegants en dansa. El problema és a la nit, que no hi ha qui s'aguanti!

Excepte aquests últims tres anys a causa del canvi d'emplaçament, el meu record del dissabte de la festa major a la nit és el de la pujada de la piscina plena de cotxes a banda i banda fins al cementiri, amb el poliesportiu ple fins la bandera d'on només en sortia música a un volum eixordador i llum de tots colors. Els amics del "Festa Fotre" i ara, els de la "Festa a la Fresca" han aconseguit cada any anar superar-se en originalitat i fent cada vegada la festa més grossa sense perdre mai el fet de "ser de poble". És tanta la gent que es reuneix aquí que a mi quasi no em fa falta avisar els ex companys de classe per a què vinguin, tothom ja està al corrent del que es fa aquí i mai dubten en fer-hi cap.

Potser sí que els balls que es fan a la resta de dies hagin perdut pistonada, però si ens hi fixem bé, trobarem que la Festa Major no ha canviat tant. Que actualment el dissabte a la nit Sant Pere sigui punt de peregrinatge de mitja comarca no és una cosa que s'aconsegueixi amb quatre dies, sinó que és l'herència del que els nostres antecessors van començar. Potser la nostra Festa no ha canviat: s'ha adaptat. El nostre programa de la Festa Major està farcit d'actes, la nostra cercavila és admirable, les nostres places s'omplen en cada acte... L'orgull d'haver tingut i seguir tenint una de les millors festes majors ens anima a convidar i fer venir gent de tot arreu a viure-la. Igual que abans, els nostres carrers continuen quedant inundats de cotxes i, fins i tot, arriben a fer ballar sota una mateixa carpa a pares i fills que, gràcies a una "distància de seguretat", ara poden fer la seva festa per separat! Tot ha evolucionat molt, però l'esperit de l'envelat encara és viu en la nostra Festa.

FENT LA FESTA, Emma Espinar

Quan era petita l'esperava per anar a la fira a veure les cadiretes i retrobar com cada any el Sr Cinto amb les seves escopetes, la fira llavors era a l'antic camp de futbol, actual pati del centre. En aquella època encara hi havia l'envelat allà, però sincerament el record és llunyà.

La cercavila és per mi "la meva festa major", allà on jo he après i faig la festa. Recordo com alguns nens de la meva classe anaven a dansar i jo els anava

a veure, però no em vaig llençar a l'aventura fins que van aparèixer els capgrossos que els geganters havien fet. Festa Major a partir de llavors va començar a voler dir moltes coses; era motiu per passar-s'ho bé des de dues setmanes abans: els assajos, les reparacions d'última hora i l'últim retoc de pintura ocupaven algunes que altres tardes.

Els capgrossos pintàvem i retocàvem al casal de cultura vell, on ara hi ha la ràdio, recordo l'Astèrix i Obèlix que ara ja no hi són i com en Jordi Teruel ens feia de monitor, també recordo el drac inacabat que avui encara reposa a mitges al palau dels marquesos. Tots aquells qui construïem el que avui és la nostra cercavila anàvem i anem els juliols una mica de bòlit.

Encara avui la cercavila és l'eix central de la meva festa, i la de molts joves. Amb el pas del temps, tots aquests qui vam fer cercavila de petits, vam anar canviat i evolucionant, alguns ho van deixar, d'altres vam seguir i sense voler ens vam trobar essent els nous monitors i formant part de noves entitat, i aquí la teva festa major canvia.

Formar part d'una entitat activa en aquells dies és una feinada monumental, que potser la gent ni veu, i enlloc de gaudir els preparatius, comences o patir-los.

En el meu cas, vaig créixer essent un capgròs i sense deixar de formant-ne part actualment, m'he anat adherint a altres entitats: les dansaires de l'espardenya i, en la que més participo, és Rivo Birlarum. Nosaltres organitzem un concert de divendres nit, participem a les cercaviles, fem un campionat de bitlles catalanes el diumenge i organitzem la barra de begudes típiques el dilluns a la tarda.

El juliol és el mes fantasma, mires enrere i ja ha passat! Vas de bòlit! Els balls assagem mínim un cop per setmana, els organitzadors d'actes anem amunt i avall fent cartells, encarregant begudes i mil coses més; i quan per fi, arriba la festa major! Sembla mentida, portes tants dies pensant-la, planejant-la i organitzant-la que de cop i volta et sorprèn arribant!

De petita, els divendres eren protagonitzats pel pregó, les havaneres a les Eres i el rom cremat, recordo especialment els sorollosos concerts de rock de la taronja, i dic sorollosos, perquè als meus 10 anys ni m'hi deixaven acostar, però els vivia de ben a prop, ben bé, al pis de sobre. Actualment el divendres els organitzadors de concert no podem gaudir d'això, estem fent "guàrdia" a la barra de begudes esperant que arribi la nit.

El meu dia preferit era i és dissabte, el punt àlgid, tot a punt per la cercavila, anys més curta, anys més llarga, sempre recurrent el poble de punta a punta. És divertit perquè comencem sota el sol potent de tarda d'agost i acabem al capvespre quan comença a fosquejar. Les nits de dissabte, després de tant cansament, toca renovar energies, sol ser el dia dels sopars amb amics fins altes hores de la nit, empalmant el sopar amb la festa de la nit. D'aquestes nits en tinc un especial record, sempre protagonitzada per la discomòbil, molts anys organitzada per l'entitat Festa Fotre i actualment fet pels Empalma't a la fresca; és una nit divertida, perquè malgrat ser una altra empalmada més, jo crec que Sant Pere sempre li han donat "el seu toc", amb

gogo's del poble ballant , és ben curiós, no ho veus enlloc més. D'aquesta nit, el que enyoro més ara, és la xaranga, recordo baixar de la pista poliesportiva on abans es celebraven tots els balls i anar voltant pel poble a ritme de la banda i les àvies del cel blau mullant-nos amb la manguera i alguna agosarada fins i tot amb la galleda plena.

El diumenge de cercavila és el dia fort dels qui tenen convidats, dels que conserven la tradició de fer un gran dinar i portar família i amics a casa, hi torna a haver cercavila després de missa i sardanes al centre. Els qui hem apurat la nit anterior de festa ens reunim ullerosos a la plaça de l'església al migdia a punt per la nova cercavila, aquell dia tot és més lent per nosaltres, la cercavila és més curta i Les tardes solen despertar-se tard o bé perquè uns ens entaulem i ens aixequem tard o bé perquè altres aprofitem per trobar un moment de dormideta.... també n'hi ha uns quants que des de fa uns anys ens hem cregut molt valents i aixequem el cul dels dinars familiar i de les migdiades i ens posem a organitzar un concurs de bitlles catalanes! El correfoc, ara ja no vigent, solia ocupar els vespres de molts diumenge o dilluns riudebitllencs, a mi m'agradava, però reconec que sant Pere no té una cultura de foc gaire arrelada i acabava essent l'espera d'un ball de foc a plaça i pocs érem els que ens vestíem apropiats i ens atrevíem a posar sota el foc, això sí, el barri vell era espectacular ple d'espurnes! Les nits d'aquests dies han anat variant al llarg dels anys, últimament es portava algun que altre grup de música i actualment ens hem passat al teatre, però és de les nits més pacífiques, tots i cadascú de nosaltres arrosseguem molta festa al cos ja...

Acabant-se el cap de setmana, a Sant Pere arriba l'efecte agost, el que es diu fugida clarament! Molta gent acaba aquí la seva festa major, és d'entendre sobretot si no treballes a sant Pere o les teves vacances són reduïdes, la gent treballa fora, alguns ja han marxat.... però aquí la festa segueix apurant els seus últims dies! Aquí hi tenen cabuda encara un dilluns de terrassa del centre al migdia amb jazz o country fent ambient últimament, tardes de jocs infantils amb festes d'escuma, les sardanes de tarda amb les begudes típiques, el concert de cantautors, les temàtiques nits del pub claret amb strip-tease... fins arribar a les acaballes, diuen que tot mereix un final feliç, i com sempre a Sant Pere des de fa molts anys ens acomiadem de la festa major amb els mongrins, amb el ball de tarda, el concert i el ball de nit; en aquests llocs no se sol veure gaires joves, els qui van ballar durant la seva adolescència segueixen anant a ballar, els joves d'avui no hem crescut ballant i això es nota!

La cloenda de la festa va ser durant molts anys el castell de focs, però des de fa 2 anys ha passat a la història també, i és que és així tot canvia i ens anem adaptant, ja veieu, ara la festa és de tots i la fem tots!